SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 13/07-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. septembra 2007 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Juraja Horvátha o sťažnosti JUDr. Ing. D. Ď. – S. H., Česká republika, a akad. mal. a soch. M. T., B., zastúpených advokátom JUDr. J. H., B., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 34/01 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 12 C 143/99) takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo JUDr. Ing. D. Ď. a akad. mal. a soch. M. T. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III vo veci vedenej pod sp. zn. 12 C 34/01 (pôvodne vedenej pod sp. zn. 12 C 143/99) p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava III p r i k a z u j e , aby vo veci sp. zn. 12 C 34/01 konal bez zbytočných prieťahov.

3. JUDr. Ing. D. Ď. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiattisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Akad. mal. a soch. M. T. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiattisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Okresný súd Bratislava III j e p o v i n n ý uhradiť JUDr. Ing. D. Ď. a akad. mal. a soch. M. T. trovy právneho zastúpenia v sume 12 157 Sk (slovom dvanásťtisícstopäťdesiatsedem slovenských korún) na účet ich právneho zástupcu JUDr. J. H., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. januára 2007 doručená sťažnosť JUDr. Ing. D. Ď. – S. H., Česká republika, a akad. mal. a soch. M. T., B. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. J. H., B., ktorou namietajú porušenie svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 34/01 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 12 C 143/99).

Sťažovatelia podali 17. decembra 1999 okresnému súdu žalobu o vyslovenie neplatnosti právneho úkonu, ktorá bola vedená pod sp. zn. 12 C 143/99. Okresný súd 14. februára 2000 postúpil vec na konanie Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“), ktorý s postúpením nesúhlasil a vec predložil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorý uznesením sp. zn. Ndob 460/2000 z 26. októbra 2000 určil, že na konanie je príslušný okresný súd. Po vrátení veci okresnému súdu bolo konanie vedené pod sp. zn. 12 C 34/01. Podaním z 15. augusta 2001 sťažovatelia navrhli, aby okresný súd pripustil pristúpenie ďalších účastníkov do konania na strane odporcu a upravili žalobný návrh. Pretože okresný súd vo veci nekonal, sťažovatelia žiadali listom z 27. februára 2002 o určenie termínu pojednávania. Vo februári 2006 sťažovatelia zistili, že predmetné nehnuteľnosti boli znovu odpredané, a preto podaním zo 7. apríla 2006 navrhli, aby okresný súd pripustil pristúpenie ďalších účastníkov na strane odporcu a upravili žalobný návrh. Okresný súd výzvou doručenou 22. septembra 2006 žiadal sťažovateľov, aby oznámili cenu predmetných nehnuteľností doloženú znaleckým posudkom. Spolu s výzvou im okresný súd doručil uznesenie z 19. júla 2006, ktorým pripustil pristúpenie ďalších účastníkov na strane odporcu (v 3. – 7. rade).

Sťažovatelia sú toho názoru, že v konaní došlo k zbytočným prieťahom, a preto navrhujú, aby ústavný súd rozhodol v ich veci týmto nálezom:

„Okresný súd Bratislava III. v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 34/01 porušil právo sťažovateľa v 1. rade

JUDr. Ing. D. Ď. – S. H., H., a sťažovateľky v 2. rade:

Akad. mal. a soch. M. T., B., zaručené v čl. 20 ods. 1 a 3, právo vlastniť majetok a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR aby sa ich vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov, ako aj právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Okresnému súdu Bratislava III. v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 34/01 prikazuje konať vo veci bez zbytočných prieťahov a konať ako nestranný a nezávislý súd zriadený zákonom.

JUDr. Ing. D. Ď. a Akad. mal. a soch. M. T. priznáva primerané finančné zadosťučinenie každému vo výške 1 500 000.- Sk a náhradu trov právneho zastúpenia

vo výške 12 147.- Sk, ktoré je Okresný súd Bratislava III. povinný zaplatiť na účet advokáta JUDr. J. H., č. ú.: ... vedený v SLSP, a. s., a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu Ústavného súdu SR.“

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a uznesením č. k. II. ÚS 13/07-12 z 15. marca 2007 ju prijal na ďalšie konanie v časti, ktorou sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Na výzvu ústavného súdu účastníci konania oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania, a preto ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Pri rozhodovaní ústavný súd vychádzal z obsahu sťažnosti, vyjadrení účastníkov konania a zo súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 12 C 34/01.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti z 20. augusta 2007 odkázal na vyjadrenie zákonnej sudkyne, s ktorým sa stotožnil. Zákonná sudkyňa vo svojom vyjadrení uviedla:

„... hoci spis mi bol v zmysle rozvrhu práce pridelený dňa 28. 09. 2005, fakticky som oddelenie prevzala koncom novembra 2005.

Spis sa nachádzal u VSÚ, nakoľko bolo potrebné riešiť nasledovné procesné úkony:

V apríli 2006 podal PZN - JUDr. H. návrh na pribratie účastníkov do konania.

VSÚ – JUDr. Z. vstup účastníkov do konania pripustil uznesením zo dňa 19. 07. 2006. Voči cit. uzneseniu bolo podané odvolanie a spis sa z odvolacieho súdu vrátil dňa 25. 07. 2007. VSÚ – Mgr. J. uznesenie odvolacieho súdu prípisom zo dňa 01. 08. 2007 doručoval účastníkom konania.

V súčasnosti bude rozhodnuté o zmene petitu, ktorý navrhuje PZN.

Po rozhodnutí o zmene petitu, vec vytýčim na pojednávanie.“

Ústavný súd zo spisu okresného súdu sp. zn. 12 C 34/01 (pôvodne vedeného pod sp. zn. 12 C 143/99) zistil nasledovný priebeh konania.

Konanie na okresnom súde začalo 17. decembra 1999 podaním návrhu sťažovateľov na vyslovenie neplatnosti právneho úkonu absolútne neplatného proti odporcovi v 1. rade JUDr. J. J., správcovi konkurznej podstaty Ž., s. r. o., a odporcovi v 2. rade A., spol. s r. o. Prípisom z 23. marca 2000 okresný súd postúpil vec krajskému súdu ako súdu vecne príslušnému na konanie. Krajský súd s postúpením nesúhlasil a 30. marca 2000 predložil vec najvyššiemu súdu, ktorý uznesením sp. zn. Ndob 460/2000 z 26. októbra 2000 rozhodol, že na konanie je príslušný okresný súd. Vec bola vrátená okresnému súdu 23. februára 2001.

Okresný súd 30. mája 2001 zaslal návrh na začatie konania odporcom a vyzval ich, aby sa k nemu vyjadrili. Prípisom z 18. júna 2001 okresný súd zaslal vyjadrenie odporcov sťažovateľom a 9. októbra 2001 zaslal odporcom podanie sťažovateľov z 15. augusta 2001, ktorým navrhli pripustenie vstupu ďalších účastníkov do konania na strane odporcu a upravili žalobný návrh. Dňa 27. novembra 2001 odporca v 1. rade požiadal, aby okresný súd konanie prerušil do právoplatného skončenia konania vedeného pod sp. zn. 81 Cb 80/97.

Dňa 19. marca 2004 odporca v 1. rade navrhol, aby okresný súd zastavil konanie pre prekážku rei iudicatae alebo žalobu zamietol. Okresný súd 3. januára 2006 požiadal o pripojenie spisov vedených okresným súdom pod sp. zn. 12 C 142/99, sp. zn. 12 C 143/99 a sp. zn. 12 C 144/99. Dňa 7. apríla 2006 sťažovatelia podali návrh na pripustenie vstupu ďalších účastníkov na strane odporcu a upravili žalobný návrh. Okresný súd uznesením z 19. júla 2006 pripustil vstup odporcov v 3. až 7. rade do konania. Listom z 19. septembra 2006 okresný súd vyzval sťažovateľov, aby preukázali cenu predmetných nehnuteľností za účelom vyrúbenia súdneho poplatku za zmenu návrhu.

Dňa 18. januára 2007 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní odporcov v 4. až 7. rade proti uzneseniu z 19. júla 2006. Krajský súd uznesením č. k. 8 Co 33/2007-208 z 28. februára 2007 odvolanie odporcov v 4. až 7. rade zamietol. Spis bol okresnému súdu vrátený 25. júla 2007 a 1. augusta 2007 okresný súd zaslal uznesenie krajského súdu účastníkom konania.

II.

Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov, a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 12 C 34/01 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 12 C 143/99).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (II. ÚS 219/04, IV. ÚS 220/04).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup

samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria považuje ústavný súd aj povahu prerokúvanej veci. Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, predmetom konania je žaloba o vyslovenie neplatnosti právneho úkonu. Tento typ konania je štandardnou súčasťou rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, a preto nemožno vec hodnotiť ako právne zložitú. Vo veci sa dosiaľ neuskutočnilo pojednávanie, a preto podľa názoru ústavného súdu nebola namietaná dĺžka konania ovplyvnená ani skutkovou zložitosťou veci. Na faktickú zložitosť nepoukázal vo svojom vyjadrení ani predseda okresného súdu.

2. Ďalším kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prieťahov v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 34/01 (pôvodne vedenom pod sp. zn 12 C 143/99), bolo správanie sťažovateľov ako účastníkov tohto súdneho konania. Sťažovatelia podali dva návrhy na pripustenie vstupu ďalších účastníkov do konania na strane odporcu a v súvislosti s tým zmenili žalobný návrh. Z vyjadrenia zákonnej sudkyne vyplýva, že rozhodovanie o týchto procesných návrhoch odďaľuje nariadenie pojednávania. Rozhodovanie o procesných návrhoch, ktoré urobili sťažovatelia a na ktorých uplatnenie ako účastníci konania nesporne mali právo, si vyžaduje určitú dobu, podľa názoru ústavného súdu však podstatnou mierou neovplyvnilo doterajší priebeh konania.

3. Tretím kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prieťahov v namietanom konaní, bol postup okresného súdu.

Ústavný súd zo sťažnosti a súdneho spisu zistil, že vec sťažovateľov bola okresnému súdu doručená 17. decembra 1999, napriek tomu sa aktuálne nachádza v štádiu prípravy prvého pojednávania. Priebeh konania je poznačený nečinnosťou okresného súdu bez akejkoľvek zákonnej prekážky v období od 9. októbra 2001 do 3. januára 2006, keď okresný súd nevykonával žiadne úkony vo veci. V tomto období okresný súd svojou nečinnosťou spôsobil zbytočné prieťahy v konaní.

Ústavný súd preto vyslovil, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 12 C 34/01 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 12 C 143/99) bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší takéto rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Pretože ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ich práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal v zmysle § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. 12 C 34/01 ďalej konal bez zbytočných prieťahov.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovatelia žiadali, aby im bolo priznané finančné zadosťučinenie každému v sume 1 500 000 Sk, ktoré odôvodnili tým, že trpia pocitmi neistoty a obáv, kedy bude v ich veci rozhodnuté, čo má vplyv aj na ich zdravotný stav a postup okresného súdu v ich veci vytvára u nich pochybnosti v spravodlivý a právny štát.

Ústavný súd nepovažoval za dostatočné uplatnenie svojej právomoci len uloženie povinnosti okresnému súdu, aby v označenej veci konal bez zbytočných prieťahov, a preto rozhodol aj o priznaní finančného zadosťučinenia.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pociťovanej v dôsledku zbytočných prieťahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o výške finančného zadosťučinenia zohľadnil predovšetkým celkovú dĺžku konania, zistené obdobia nečinnosti okresného súdu, aktuálny stav konania, ako aj význam veci pre sťažovateľov a dospel k záveru, že v danom prípade bude primerané všetkým okolnostiam prípadu priznať každému sťažovateľovi finančné zadosťučinenie 50 000 Sk (slovom päťdesiattisíc slovenských korún).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľov ich v sťažnosti vyčíslil sumou 12 147 Sk *„(2 x úkon á 5 940.- Sk, - 20 % = 4 752 + paušál 178 = 5 108.- Sk + prevzatie zastúpenia 5 108.- Sk + 19 % DPH = 12 147 Sk)“*.

Ústavný súd pri vyčíslení náhrady trov konania vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 13 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a), c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov a priznal sťažovateľom úhradu trov konania v sume 12 157 Sk (slovom dvanásťtisícstopäťdesiatsedem slovenských korún) spolu za dva úkony právnej služby urobené v roku 2007 po 2 970 Sk s uplatnením 20 % zníženia, pretože išlo o úkony urobené spoločne pre dve osoby, a k tomu dvakrát režijný paušál po 178 Sk vrátane zvýšenia o 19 %

DPH. Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu trov konania v plnej výške, pretože rozdiel oproti sťažovateľmi uplatnenej sume v petite sťažnosti (12 147 Sk) bol spôsobený zjavnou sčítacou alebo pisárskou chybou.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku) podľa výroku rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. septembra 2007